

ΠΗΝΕΛΟΠΗ

Δέρτα

ΑΓΝΩΣΤΑ
ΚΕΙΜΕΝΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Μίτση Σκ. Πικραμένου

εκδόσεις
"ΠΙΚΡΑΜΕΝΟΣ"

ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΔΕΛΤΑ

Άγνωστα κείμενα

Επιμέλεια έκδοσης: Μίτση Σκ. Πικραμένου

Τίτλος: Πηνελόπη Δέλτα: Άγνωστα κείμενα

E-mail επιμελήτριας: mitsipik@yahoo.gr

Πρώτη έκδοση: Ιούνιος 2018, Εκδόσεις «Πικραμένος»

ISBN: 978-618-5342-06-7

Αρ. Έκδοσης: 107 / 2018

Τυπογραφικές διορθώσεις: Κατερίνα Τσιούμα

Εξώφυλλο: Μιχάλης Σιγάλας

Εκτύπωση / Βιβλιοδεσία: Ταχυεκτυπώσεις – Γραβάνης ΕΠΕ

E-mail: info@tachytypo.gr

Τηλ. κέντρο: 2610 461.780

Γκότσης Παναγιώτης & Σια ΕΕ

Τερψιθέας 2, 26442 Πάτρα

Τηλ.: 2610 432.200, Fax: 2610 430.884

E-mail: yapi@yapi.gr

Internet: www.yapi.gr

ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΔΕΛΤΑ
Άγνωστα κείμενα

Επιμέλεια: Μίτση Σκ. Πικραμένου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
"ΠΙΚΡΑΜΕΝΟΣ"

Περιεχόμενα

ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ	
Σὰν Παραμυθάκι	11
ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΚΑ	
Στὰ ἔλατα τοῦ Πάρνηθα	12
Στοῦ Πήλιου τὶς Ὁξυές	35
ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ	
Τὰ Ἀναγνωστικά μας. Συμπλήρωμα	79
Δημοτικὴ καὶ Καθαρεύουσα	84
ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	
Γιὰ ἓνα Ἰδανικὸ	89
Χριστουγεννιάτικες κουβέντες	92
Γιὰ τοὺς προσκόπους–συνεργάτες τοῦ <i>Ἔσο Ἐτοιμος</i>	95
ΙΣΤΟΡΙΚΑ	
Κατσαντώνης· ἀπὸ τὴν ἱστορίαν μας	98
Πάργα· ἱστορικὲς ὁμιλίες	103
Τ' ὄνειρο τοῦ Τουρκομερίτη	111
Ἱστορικὰ ἀνέκδοτα τοῦ πολέμου μας	118
ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ. ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ	
Bulgarian Atrocities	121
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ	
Ὁ ὀβολὸς τοῦ Ἐπικτήτου	135
Τὸ τίμιο Παληκαράκι	139
ΠΑΙΔΙΚΑ	
Ἡ Μέλισσα	145
Ἀπὸ τοῦ <i>Μάγκα</i> τὸ βιβλίον	146
Στὸ Κοτέτσι	177

Προλογικά

Η ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΔΕΛΤΑ ανήκει στο ευρύ κοινό, τους αναγνώστες της. Είναι αναμφισβήτητη η συγγραφέας που κράτησε για εκτεταμένο χρονικό διάστημα τα σκήπτρα της αναγνωσιμότητας στην Ελλάδα. Και είναι πάντοτε επίκαιρη, όπως αποδεικνύουν οι συνεχείς επανεκδόσεις των έργων της.

Εκτός από τα γνωστά και πολυδιαβασμένα έργα της, υπάρχουν και τα άγνωστα κείμενά της, που παρουσιάζονται εδώ. Δεν είναι ανέκδοτα όμως. Έχουν όλα δημοσιευτεί σε περιοδικά έντυπα (εφημερίδες και περιοδικά) από το 1909 έως το 1922. Είναι σημαντικά, γιατί παρουσιάζουν τη σύνδεση της συγγραφέως με την καθημερινότητα.

Αποδεικνύουν και κάτι ουσιαστικό. Το ότι η Πηνελόπη Δέλτα δεν υπήρξε μόνον μία εμπνευσμένη και απομονωμένη λογοτέχνιδα. Υπήρξε ένας ευρύτερα πνευματικός άνθρωπος της εποχής της και, ίσως, εάν η υγεία της δεν την είχε προδώσει, να ήταν ακόμα ενεργότερο μέλος στην κοινωνία.

Δεν είναι βέβαιο ότι είναι τα μοναδικά άγνωστα σ' εμάς κείμενα της Πηνελόπης Δέλτα. Ενδέχεται να υπάρχουν κι άλλα, γιατί οι πηγές που διαθέταμε ήταν ελάχιστες. Προέκυψαν ωστόσο δημοσιεύματα για τα οποία ξέραμε ότι είχαν υπάρξει, χωρίς κανέναν να τα έχει δει. Εντοπίστηκαν άλλα κείμενα, τελείως άγνωστα, που κανένας δεν είχε αναφέρει. Ταυτίστηκαν και αποδίδονται στους συγγραφείς τους δύο σύντομα κείμενα, που υποτίθεται ότι είναι βιβλιοκρισίες και είχαν δημοσιευθεί με ψευδώνυμο. Το ένα είναι της Πηνελόπης Δέλτα και το άλλο του Μανόλη Τριανταφυλλίδη. Αναφέρεται κι ένα άρθρο του Δήμη Πετροκόκκινου, που προέκυψε από δύο επιστολές της Πηνελόπης Δέλτα. Κι ακόμα δημοσιεύεται ένα σύντομο κείμενο που είχε περιληφθεί αρχικά σε συλλογή διηγημάτων της συγγραφέως και στη δεύτερη έκδοση του συγκεκριμένου έργου αφαιρέθηκε.

Η έκδοση γίνεται στη γλώσσα και στην ορθογραφία που

χρησιμοποιείται στην αρχική δημοσίευση, με ελάχιστες επεμβάσεις. Χρησιμοποιείται δηλαδή η πολυτονική γραφή, που χρειάστηκε να διορθωθεί κάποιες φορές. Αυτό συνέβη στις περιπτώσεις που δεν ήταν με κεφαλαίο γράμμα η λέξη με την οποία άρχιζε νέα πρόταση μετά από σημείο στίξης. Κατά τον ίδιο τρόπο αφαιρέθηκαν κάποια αποσιωπητικά, όχι όλα.

Το σημαντικό στοιχείο, όμως, που παρουσιάζεται μόνον εδώ —και επιμένω σ' αυτό— είναι ότι τα μικρής έκτασης κείμενα δεν έχουν υποστεί γλωσσική ή ορθογραφική ενοποίηση ή οποιαδήποτε διόρθωση. Όπως είναι γνωστό, όλα τα έργα της Πηνελόπης Δέλτα έχουν δεχθεί την επιμέλεια του Αργύρη Εφταλιώτη και κυρίως του Μανόλη Τριανταφυλλίδη. Όσα εκδόθηκαν μετά τον θάνατό της επίσης έχουν διορθωθεί σύμφωνα με τους κανόνες που έθεσε ο Τριανταφυλλίδης κι αυτό δηλώνεται από τους επιμελητές τους.

Τα κείμενα παρουσιάζονται «ορφανά», δίχως δηλαδή τις επεξηγήσεις που προκύπτουν από τη μελέτη τους. Αυτές είναι πολλές και συνδυάζονται με τη ζωή της συγγραφέως και τις συνθήκες που επικρατούσαν τη στιγμή της δημιουργίας τους. Ερμηνεύουν φυσικά και ποιος είναι ο λόγος της συγγραφής καθενός ξεχωριστά, αλλά και τι ακριβώς προσπαθούσε να επισημάνει ή να αποδείξει η συγγραφέας. Αυτές τις πληροφορίες μπορεί να εντοπίσει ο ενδιαφερόμενος στο πόνημά μου «*Ό,τι και να κάνεις, ό,τι και να κάνω, οί ψυχές μας είναι ένα*»: *Η εργογραφία της Πηνελόπης Δέλτα*, απ' όπου ανατυπώνεται το παρόν, προκειμένου να έχει την αυτοτέλεια που του αξίζει. Αρκετά στοιχεία επίσης, τα οποία συνδυάζονται με τα άγνωστα κείμενα της Πηνελόπης Δέλτα, θα συναντήσει ο αναγνώστης στο έργο μου «*Πρέπει ό θάνατός μας να ωφελήσει σέ κάτι, είδεμή είναι άχρηστος*»: *Η βιογραφία της Πηνελόπης Δέλτα*.

Καλή ανάγνωση!

Μίτση Σκ. Πικραμένου

Σαν Παραμυθάκι

ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΗΤΑΝ ΜΙΑ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑ ἔμορφη καὶ γλυκεῖα καὶ περήφανη. Μὰ ἡ κακὴ μοῖρα ζήλεψε τὴν ὁμορφιά της καὶ φύσηξε ἀπάνω της μιὰν ἀντάρα τέτοια, πὺν ἔσπασε ἡ βασιλοπούλα καὶ σωριάστηκε κ' ἔσκυψε τὸ κεφάλι.

Καὶ τὴν εἶδε ἓνα πνεῦμα καὶ σπλαχνίστηκε τὴν ὁμορφιά της καὶ τὴν ἀπέραντη ἐρημιὰ της, καὶ τὴ ρώτησε τί θέλει νὰ τῆς κάνη.

«Δῶσ' μου μόνο δύναμη νὰ σηκώσω τὸ κεφάλι» εἶπε ἡ βασιλοπούλα, «μὴ μὲ δοῦν καὶ ἄλλοι πῶς μοῦ τὸ λύγισε ἡ μοῖρα».

Καὶ τὸ πνεῦμα φύσηξε ἀτσάλι μέσα της, καὶ σηκώθηκε ὄρθια, ὀλόιση, ἀλύγιστη καὶ δυνατὴ ἡ ὁμορφη βασιλοπούλα.

Μὰ τὸ ἀτσάλι πάγωσε κ' ἔπηξε καὶ στερέωσε ὀλόγυρα στὴν καρδιά της, καὶ ἡ ὄψη της μαρμάρωσε ὅπως ἦταν τὴν ὥρα πὺν τῆς τὸ φύσηξε τὸ πνεῦμα.

Καὶ τράβηξε ἡ βασιλοπούλα τὸ δρόμο της μὲ σηκωμένο ἀλύγιστο κεφάλι. Μὰ ὅλοι οἱ βασιλιάδες καὶ ὅλα τὰ βασιλόπουλα δὲν μπόρεσαν πιά νὰ μαλακώσουν τὸ σκληραμένο της πρόσωπο, καὶ τὸ στόμα της δὲ γέλασε πιά ποτέ.

Γιατί τὴν ὥρα πὺν πάγωσε τὸ ἀτσάλι γύρω στὴν καρδιά της, ἡ λύπη εἶχε μείνει μέσα.

Στα έλατα του Πάρνηθα

ΗΤΑΝ ΓΕΜΑΤΟ ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ. Στὴν Ἄττικὴ, τέτοιες νυχτιές τοῦ Ἰουνίου, ἡ φύση ὅλη σὲ φωνάζει ἔξω. Κ' ἔτσι, τὴν νύχτα ἐκείνη, διάφορες παρέες βγήκαν μὲ «σημεῖο κατευθύνσεως» τὶς κορυφές τῶν τριγυρινῶν βουνῶν.

Γιὰ τὸν Πάρνηθα σχηματίσθηκαν δύο παρέες· ἡ μιὰ θ' ἀνέβαινε ἀπὸ τὸ Τατόι καὶ θὰ κατέβαινε ἀπὸ τὸ Μενίδι, καὶ ἡ ἄλλη, ἡ δική μας, θὰ ἀνέβαινε ἀπὸ τὸ Μενίδι καὶ θὰ κατέβαινε ἀπὸ τὸ Τατόι. Θ' ἀνταμωνόμαστε ὅλοι στὴν κορυφὴ νὰ δοῦμε τοῦ ἡλίου τὴν ἀνατολή.

Ξεκινήσαμε ἐπτά ἀπὸ τὸ Στροφίλι· οἱ ἄλλοι πέντε σύντροφοι μᾶς περίμεναν στὴ χώρα. Δύο ζεμπίλια μᾶς ἐσουνόδευαν φουσκωμένα, παραγεμισμένα κεφτέδες, πορτοκάλια καὶ ἄλλα εὐκολοφάγωτα καλά. Φύγαμε μὲ τὸ τραῖνο τῶν 9 γιὰ τὰς Ἀθήνας· μὰ ἀμέσως στὴν Κηφισιὰ πρώτη ἀναποδιά· ἕνας ἀπὸ τοὺς συντρόφους μας, μαραμένος ἀπὸ τὴ ζέστη τῆς ἡμέρας, μᾶς παρατοῦσε. Γιὰ νὰ μᾶς γλυκάνει τὴν ἀπογοήτευση, μᾶς κουβαλοῦσε ἕνα μεγάλο κουτὶ τσοκολάτες τοῦ Γιαννάκη, πολυτέλεια ποὺ οὔτε τὴν εἶχαμε ὄνειρευθεῖ.

Ἦστερα ἀπὸ τὰ εἴκοσι λεπτά ποὺ τὸ τραῖνο, ἢ μᾶλλον τὸ κάρο τῆς Κηφισιάς μᾶς ὑποχρεώνει νὰ περιμένομε στὸ σταθμὸ, μὲ πολλὰ σφυρίγματα καὶ λαχανιάσματα, ξαναφεύγουμε γιὰ τὸ Μαρούσι.

Ἐκεῖ ἕνας πρόσκοπος, ἠλιοκαμένος λεβέντης, σιμώνει καὶ χαιρετᾷ κάποιον γνωστό του.

«Γιὰ ποῦ;» τὸν ρωτοῦν.

«Γιὰ τὴν Πεντέλη· πᾶμε παρέα νὰ δοῦμε πῶς σηκώνεται ὁ ἥλιος ἀπὸ κεῖ πάνω».

Ἦστε δὲ θὰ μείνει παραπονεμένη καὶ ἡ Πεντέλη!

Ἕνα σφύριγμα, καὶ δύο, καὶ τρεῖς, καὶ πολλὰ ἄλλα, καὶ λαχανιαστὰ ξαναπαίρνομε τὸν κατήφορο.